

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bunyitay Vince aranymiséje.

A váradai káptalannak egyik országos híri tagja: *Bunyitay Vince* apátkanonok, az egyházmegye történetírója, a Magyar Tudományos Akadémia tagja ma, pappá-szentelésének félszázados ünnepén aranyáldozatát mutatja be a Mindenhatóknak.

E félszázad alatt különböző állásokban szolgált az egyházmegyét, nagy alapítványokkal örököltette meg nevét, de különösen az egyházmegye történetének megírásával kitörülhetetlenül beleírta nevét Szent László egyházmegyéjének történetébe.

A tudós főpap nem barátja a hiúságos ünnepléseknek. Aranymiséjét is csendben, korai időben, fél 7 kor mutatja be a székesegyházban. De kartársainak üdvözlése elől nem térhetett ki. A káptalani tagok már tegnap megjelentek előtte s nevükben *Fetser Antal* felsz. püspök és káptalani helynök megható szavakban üdvözölte aranymisés kartársukat s az egyházmegye történetének jubiláris íróját. Könnyekig meghatva alig tudott szóhoz jutni kartársai szívélyes üdvözlésére s élete egyik legnagyobb örömeinek mondotta azt a szeretetet, melylyel kartársai e szép napon őt körülvevtek.

Mint vérbeli történetírónak pedig kétségkívül nagy örömet fog neki okozni mai cikkünk, melyet ez alkalomból a másik kiváló történetíró és akadémikus kanonok *dr. Karácsonyi János* írt, új adatokkal igazolva *Bunyitay* néhány történetírói állítását.

Aki ismeri *Bunyitay* magyaros őszinte természetét, az tudja, hogy ő nem barátja a banális hitelgésnek. Azért mi sem rontjuk meg az ő puritán ünnepét holmi bizantinikus dícsőítésekkel, hanem életrajzának egyszerű regisztrálására szorítkozunk.

Szinnyei József nagy munkájának a *Magyar írók élete és munkái*-nak I. kötetéből adjuk a következőket:

Bunyitay Vince szül. 1837. jan. 11. Sátoralja-Ujhelyen Zemplénmegyében. Nagyváradon 1860-ban misés pappá szenteltetett föl. Három évi segédlelkészkedés után 1863-75-ig plébános volt a biharmegyei történeti nevezetességű Szent-Jobbon, 1875-80-ig a szintén biharmegyei Belfenyéren. 1872-ben a váradai püspökség történeti adatainak gyűjtéséhez fogott s hogy azt annál könnyebben tehesse, *Lipovniczky István* nagyváradai püspök 1879-ben saját udvarában kinevezte püspöki könyvtárnoknak. A hazai nevezetesebb levéltárakon kívül, kétszer kereste föl Róma levéltárait. A m. tud. akadémia 1884. június 5. lev. tagjává választotta; igazgatóválasztmányi tagja a magyar történelmi, az országos embertani s régészeti, a magyar heraldikai s genealogiai társulatoknak; rendes tagja a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának; a közoktatásügyi miniszter pedig a műemlékek országos bizottságának és a nagyváradai jogakadémia az államtudományi vizsgáló bizottság kültagjává nevezte ki.

Első irodalmi kísérletei költemények voltak a Családi Lapokban, Kalauzban és Kath. Néplapban (1856-58), eleinte *Viola* álnév alatt; történelmi értekezései a Századokban (1873., 1878., 1880-81., 1886-88., 1890.), Uj M. Sionban (1879-80., 1886.), Történ. Tárbán (1887.), Arch. Közleményekben (1879.), a nagyváradai Szabadságban (1887. 206. 211. sz.), Kath. Szemlében (1887.), Nagyváradban (1890.) és az Osztr.-Magyar Monarchiában (1890. Nagyvárad történeti vázlat) jelentek meg. — Munkái: 1. *Ifjusági olvasmányok*. Post, 1863-65. Két kötet. (Ism. Religio 1864. I. 9. sz.) — 2. *Boldogasszony követése*. U. ott, 1867. (Franciából ford. *Nogáll János*; *Lelki Kincstár* II. Köt. kiadás.) — 3. *Régi képek*. U. ott, 1868-69. Két rész. (Tárca-cikkek újabbkori történelmünkéből.) — 4. *Ismeretlen apátságok*. Esztergom, 1880. (Különny, az Uj M. Sionból. Ism. u. ott.) — 5. *Az egyedi apátság története Nagyvárad, 1880.* (Ism. Századok.) — 6. *A váradai és székesegyház*. Bpest, 1880. — 7. *A váradai püspökség története Nagyvárad, 1883-84.* Három kötet. (Ism. 1885: Századok. Uj M. Sion. Nemzet 266. sz. Egyetértés 282. sz. P. Napló 301. sz.) — 8. *A mai Nagyvárad megalapítása*. Bpest, 1885. (Székfoglaló. Értek. a tört. tud. kör XII. 6.) — 9. *A váradai káptalan legrégebbi statutumai*. Nagyvárad, 1886. (Ism. Századok. Egyetértés 260. sz. Nemzet 265. sz. Irod. Szemle.) — 10. *Szilágymegye középkori műemlékei*. Bpest, 18-7. (Értek. a tört. kör. XIII. 6.) — 11. *A római Szentlélek-társulat anyakönyve 1446-1523*. U. ott, 1889. (Vatikáni magyar okiratár I. sor. V. kötet.) — 12. *Magyar királyok Váradon Nagyvárad, 1890.* — Kiadta *Ipolyi Arnold* Kisebb Munkáinak III-V. kötetét és irodalmi munkásságát (1845-86.) állította össze az V. kötetben; *dr. Schlauch Lőrinc* váradai püspök Egyházi s Egyházipolitikai Beszédeit (Bpest, 1890. Két kötet.)

Ezen adatokat kiegészítjük azzal, hogy azóta megírta többek közt *A gyulafehérvári székesegyház műtörténeti emlékeinek* ismertetését és több levéltárat, köztük a bécsi is átkutatva sokat dolgozott a *Monumenta reformationis* három első kötetében megjelent okiratok összegyűjtésén és sajtó alá rendezésén.

Nagyobb alapítványai közül megemlítjük a *székesegyház jóval többre került belfenyéri óvodát* és zárdát, melynek felirata *Istenemnek és fajomnak* oly híven tükrözi vissza *Bunyitay* jellemét. Néhány év előtt *ötvenezer* koronát tett *öszöndij* alapítványra, *huszezer* koronát pedig a nagyváradai városliget fejlesztésére.

Isten éltesse sokáig az aranymisés főpapot s adjon neki még sok hasonló örömet, mint a mai!

Dr. V. Gy.

A függetlenségi pártok egyesülése.

A Kossuth és a Justh párt egyesülése mind jobban közeledik. A választásokra való egyesülés ellen már Justhnak nincs semmi féltétele. Most a két párt bizottságot fog kiküldeni, mely tárgyalni fogja az egyesülés módjait.

Három adat a váradai egyházmegye történetéhez.

— *Bunyitay Vince* aranymiséjének emlékére 1910. február 11-én közzé teszi *dr. Karácsonyi János*. —

I. A virágzás korszakából.

Tudjuk, hogy a váradai püspök hazánk védelmére 1526-ig állandóan egy zászlóalj lovas (banderium-ot) állított ki. E zászlóalj fegyvereiről írja *Bunyitay**, hogy azok nem valának gyülevész zsoldosok, hanem ugynevezett egyházi nemesek, kiket a püspökök saját jobbágyaik közül emelének ki s a fegyverviselésen kívül más szolgálattal nem tartoztak.

Bunyitay V. ezen állítását igazolja s egyszerűsre mind a váradai püspökség egyházi nemesei közül a várnai csatában püspökükkel együtt elesettek neveit is fentartotta számunkra a következő 1445-iki okirat:

Nos Franko de Thallowcz, comes Cetinae, regnique Selavoniae banus, gubernator episcopatus Varadiensis, memoriae commendamus significantes tenore praesentium, quibus expedit, universis, quod veniens nostri in praesentiam Ladislaus Wayvoda, filius condam Ioannis Bocz de Remethe proposuit nobis in sua ac Stephani Andreae, Benedicti fratrum suorum carnalium personis, quomodo ipsi omnia ipsorum litteralia instrumenta, factum possessionum ipsorum videlicet Bokorfalva, Magyar-Remethe, Rossa, Oláh-Remethe et Solymos vocatarum in pertinentiis Belényes habitatum, quibus medianibus ab antiquo per divos episcopos huius ecclesiae Varadiensis eisdem progenitoribus suis et consequenter ipsis certis conditionibus servitiorum in eisdem expressatis interpositis collatae fuere, in combustione domus ipsorum consumpta et combusta pariter cum ipsis domibus extitissent, rogans idem Ladislaus in sua ac dictorum fratrum suorum personis humiliter precum cum instantia, ut nos eisdem possessiones modo praevio ipsis collatas denuo et ex novo auctoritate nostrae gubernationis conferre dignemur gratiose. Nos igitur tum ad humillimae supplicationis instantiam honorabilis viri magistri Pauli de Saras canonici eiusdem Varadiensis ecclesiae propterea porrectae tumque consideratis et digne pensatis fidelium servitiorum gratuiti meritis eorundem Ladislai Wayvoda ac Stephani, Andreae et Benedicti, quae ipsi et eorum parentes a dudum episcopis huius almae ecclesiae Varadiensis exhibuisse dignoscuntur et praesertim, quia duo fratres eorum carnales videlicet Petrus et alter Benedictus in novissimo exercitu domini nostri regis gratiosi contra Turcos paganos, huius regni Hungariae aemulos infestissimos instaurato in servitiis reverendissimi in Christo patris domini Joannis, episcopi eiusdem ecclesiae Varadiensis, fratris nostri charissimi, testantur cecidisse, gladio solventes cursum vitae huius, eisdem possessiones, in quarum pacifico dominio idem progenitores a dudum perstitisse se que etiam de presenti existere asserunt, simul cum cunctis ipsorum utilitatibus et pertinentiis quibusvis, puta terris arabilibus cultis et incultis agris, pratis, pascuis, sylvis, nemoribus, rubetis, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis aquarumque decursibus necnon molendinis ac locis molendinorum ac generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum sua-

* A váradai püspökség története (II. 307.)

rum utilitatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub ipsarum veris metis et antiquis sub eisdem conditionibus et servitiis, quibus aliae possessiones similium wayvodarum in pertinentiis Belényes et aliarum possessionum episcopali-um ubicunque habitarum, servantur, sub eisdem vigoribus, quibus super eisdem possessionibus eisdem literae episcoporum olim con-
fectae et emanatae fuere, praemissis, sicut praefertur, stantibus et se habentibus, memora-
tis Ladislao Wayvodaé, Stephano, Andreae et Benedicto necnon ipsis Petro et Benedicto, fratribus ipsorum carnalibus, casu, si redirent eorumque haeredibus et posteritatibus univer-
sis omni eo iure, quo nostrae incumbit colla-
tioni, dedimus, donavimus et contulimus, imo
damus, donamus et conferimus iure perpetuo
et irrevocabiliter, beneplacito nostro et epis-
coporum huius ecclesiae futurorum perdurante,
tenendas, habendas, pariter et possidendas,
salvo iure alieno, harum nostrarum vigore et
et testimonio literarum. Quibus sigillum nos-
trum appendi fecimus. Datum Varadini in festo
beati Matthiae apostoli anno Domini millesimo
quadringentesimo quadragésimo quinto. *)

E levél tehát világosan bizonyítja, hogy voltak a váradi püspökségnek olyan nemesei, akik oly föltétellel kaptak birtokokat, hogy a püspököt a hadba kísérik. Ilyenek voltak 1444-ben Remetei Vajda Péter és Benedek. Ezek Dominis Jánost az akkori püspököt a török ellen indított hadba követték s mivel 1444 nov. 18-tól 1445 február 24-ig vissza nem érkeztek s mivel másnann biztosan tudjuk, hogy éppen a váradi püspök zászlóalja pusztult el először az öldöklő várnai csatában, ők is odavesztek. Testvéreik László, István, András és Benedek aztán fölhasználták az alkalmat és az ő érde-
meikre való hivatkozással kérték a váradi püs-
pök ideiglenes kormányzójától, hogy őket Bokor-
falva, Magyar- és Oláhremete, Solymos és Rossa
falvakban levő birtokaikban megerősítse. Meg
is erősítette, de természetesen nem adott nekik
nagyobb szabadságot, mint a mielőtt az előző
püspököktől kaptak és így a régi szolgálatot
továbbra is teljesíteni tartoznak. A felsorolt
falvak közül Remete, Solymos és Rossa Belé-
nyestől északra most is megvannak, Bokorfalva
pedig 1552 után a mai Solymos-Petrászba ol-
vadt bele. A keresztnevekből megállapítható,
hogy ez egyházi nemesek, bár Belényes vidé-
kén kaptak földeket, magyarok voltak s nem
oláhok, (szerb vagy román nyelvűek) mert ezek
a Benedek keresztnevet nem ismerik. Remete
község különben nagyobb részt ma is magyar.

Ez a levél magyarázza meg azt is, hogyan kerül kétszer egymásután 1435-ben és 1440-ben dalmát ember: Kurcolai (Curzolari) János és Dominis János Várad püspöki székébe. Thal-
lóczy Franko e levelében világosan fraterének,
azaz unokatestvérének nevezi Dominis Jánost.
Tehát a raguzai származásu hatalmas Thallóczy
család pártolta őket. Már pedig, ha tudjuk,
hogy Zsigmond utolsó éveiben és Albert király
uralkodása alatt a 4 Thallóczy testvér közül
Matkó tót és horvát bán, Péter horvát bán,
Frankó (Ferenc) szörényi bán, János nándor-
fejérvári kapitány volt, elképzelhetjük, hogy
könnyű volt nekik mind földijöket Kurzolari
Jánost, mind rokonukat Dominis Jánost Várad
püspöki székébe segíteni, kivált (s ez a fő),
mert arra méltók is voltak.

II. A romlás korszakából.

1556-tól 1692-ig van váradi püspök, de az távol Váradtól száműzetésben lakik. Híveit leg-
nagyobb részt elpártoltatják, székesegyházának
kincseit szétkapkodják, magát székesegyházát is
lerombolják.

Hová lettek a váradi székesegyház nagyér-
tékű, művészi kincsei és felszerelései? E kérdés
régóta foglalkoztatja történetíróinkat. Bunyitay
V. megállapította, hogy a váradi székesegyház
kincseit 1556-ban a Báthoryak ecsedi várába

*) Atirja 1548-ban Fráter György püspök s ennek átiratát újra átírja Warkoch Tamás 1552-ben. Ennek eredetije a gróf Teleki család győmrei levéltárában. El XVI. f. 1 no. 1. XVIII. századbeli egyszerű másolata a nagyváradi káptalan magánlevéltárában fasc. VI. no. 24.

szállították s így a valószínűség a mellett szól,
hogy azok 1615-ig ott heverték, romlottak az
ecsedí várban s azután kallódtak el.

De azután 1902-ben Komáromy András az Országos levéltárban megtalálta Hetesi Pethe Márton váradi püspök 1589-iki elismervényét s abból bitünik, hogy a váradi székesegyház sze-
relvényeit es kincseit még Bornemissza Gergely váradi püspök visszakapta a Báthoryaktól, 1589-ben nov. 11-én pedig Pethe Márton vette azokat kezébe Kassán a király székesi kama-
rájától. *)

Csak hogy már most oly színben tüntek fel az események, mintha a váradi székesegyház kincsei a váradi püspökök hibájából veszték volna el, vagy a királyi kincstár fordította volna szükség esetén saját céljaira.

De mielőtt ily nagy vádakat emelnénk s esetleg hiú, évekig tartó kutatásokba boc-át-
koznánk, hallgassuk meg előbb, mit mond e tárgyban maga Bornemissza Gergely az 1572—
86. években váradi püspök, aki először vette kezébe az Ecsedi Báthoryaktól a szóban forgó kincseket. Az ő, Telegdi Miklóshoz intézett le-
vele így szól:

Reverende Domine et uti frater nobis hono-
rande! Salutem et officii nostri commenda-
tionem! Regionem vestram et potissimum aërem Poseniensem morborum faeracem (!) et bonis omnibus adversari nostro malo experti sumus, necdum enim illud nostri corporis robar recu-
peratum.

Caetenum allatum fuit nobis mandatum Caesareum, graui ac numerosa verborum serie contextum, quo Caesarea eius Maiestas, D(omi-
nus) N(oster) & C(lementissimus) actionem nostram cum Bathoreo (per indirectum iuris processum inchoatam asserens) ad foeliciora tempora ob certos quosdam respectus reiciendam esse impense nobis mandavit, quamvis iam antea per cessionem litis cum eo inducias feceramus, illud ipsum, quod evenit, metuentes. Porro, tut nihil intactum relinqueremus, legibus sublatis et rebus plane desperatis, praecibus et verborum lenociniis hominis animum demul-
cendum esse putavimus factumque est, ut post multas ac diuturnas praeces aegre admodum assentiret, quo duo vicecomites et totidem ex capitulo nostro Scepusiensi, tanquam inspectores earum rerum, eo ad Eczijett mitterentur. Quibus ad diem praestitutum parentibus ante avulsionem sigilli dictus dominus Bathory, ut se nimirum ab omni suspitione et nostra ulteriori impetitione liberaret, ad sacra Dei evangelia manibus suis tacta et ad omnia sacra fidemque suam christianam solemniter iuravit coram capitularibus et vicecomitibus ad eum finem, ut diximus, convocatis, se nunquam la-
dulam et res in ea reconditas vel saltem digito attigisse. Quibus ita praemissis et sigillis ac sig-
naculis revulsis, inventae sunt res in argento decem et octo marcas argenti circiter ponderantes indumenta, quae dalmatica vocantur, octo, quorum omnium iusta ac vera estimatio quingentos florenos non excedit. Reliqua cle-
nodia dictae ecclesiae nostrae Waradiensis ipsum Hagymasy intercepisse et conflasse testibus ibi praesentibus abunde satis docuit. Atque ita nostra illa magnifica expectatio multum nos fefellit. Elephantem enim expectantes, vix culicem appraehedimus.

Postremo ex litteris dominorum capitula-
rium dominatio vestra reverenda cognoscet, quam inique et quam iniuriose vexentur a vicinis nobilibus, quorum insolentia, uisi lequm severitate coerceatur, privilegium clericale labefactari necesse est, et bacrum ordinem poenitus tolli e onedio, Committat itaque ad instan-
tiam et favorem dicti capituli, citationem confici et extradari. Et, quod reliquum est, nos et nostra omnia dominationi vestrae reverendae commendata esse velimus. Datum ex Jazow 28 Septembris anno 1576.

Additissimus servitor amicus et frater episcopus Waradiensis manupropria.

Kivül: Reverendo domino Nicolas Teleg-
dino, praegrosito maionis, vécario ac caesarum

auditori in spiritualibus generali ecclesiae met-
ropolitanae Strigontiae, domino, amico et fratri nobis observandissimo.*

Azaz magyarul:

Tisztelendő és testvéreként becstülendő uram! Köszöntjük és szolgálatunkat ajánljuk! Hogy a ti vidéketek és különösen a pozsonyi levegő sok betegséget okoz és minden jó embernek ellensége, a magunk kárán tapasztaltuk, mert testünk régi erejét még most sem kaptuk vissza.

Különben meghozták nekünk a nehéz és sok szóból összeszótt császári parancsot. Ebben a császár ő Felsőge, a mi legkegyelmesebb urunk szigoruan megparancsolja nekünk, hogy Báthory ellen indított (s állítólag nem egyenes jogi úton kezdett) perünket bizonyos szem-
pontok miatt boldogabb időkre halasszuk. Mi azonban éppen attól tartva, ami ekként bekö-
vetkezett, a pert abban hagyva már előbb fegyverszünetre léptünk vele. De hogy még a törvények felfüggesztése idején és kétségbeejtő körülmények közt se mulasszunk el semmit, jónak véltük kéréssel és szép szavakkal lágyi-
tani ez ember lelkét. Így történt, hogy sok és hosszadalmas kérés után nagy nehezen bele-
egyezett, hogy két alispán és a székesi kápta-
lan két embere mint azon tárgyak megszem-
lélői Ecsedre mehessenek. Ezek a kitzött nap-
on megjelenvén Báthory ur a pecsét felsza-
kítása előtt, hogy magát minden gyanútól a mi további keresetünktől megszabadítsa, Istennek szent, sajátkezüleg érintett evangéliumára, min-
den szentre és keresztény hitére ünnepiesen megesküdött az említett célből, mint mondók meghívott káptalanbeliek és az alispánok előtt, hogy a láda s a benne rejtett dolgokat egy ujjával se érintette. Ezek előrebocsátása után felszaggatták a pecsétet és jeleket és találtak körülbelül 18 ezüst márká súlyú ezüst-
tárgyat és 8 dklmatikának hívott ruhát. Az egésznek helyes és igaz értéke nem megy fel-
jebb 500 forintnál. Hogy említett váradi egy-
házunk többi kincseit Hagymássy csipte el és olvasztotta össze, az ott jelenlevő tanukkal bő-
ségesen igazolta.

És így a mi fellengző reményünk nagyon megcsalt bennünket. Elefántot vártunk és még szunyogot is alig fogtunk.

Végül tisztelendőség a káptalanbeli urak leveléből érte meg, mily gonoszul és sérelme-
sen gyötrik őket a szomszéd nemesek. Ha meg nem fékezik ezek erőszakoskodását a tör-
vény szigorúságával, a papok joga megrendül és a szent rend teljesen kivész. Rendelje el tehát, hogy az említett káptalan kérésére és javára az idézés elkészítették és kiadassék.

Egyébként magunkat és mindenünket Tisz-
telendőségnek ajánljuk. Kelt Jászón szept. 28-án az 1576-ik évben.

Készséges szolgálja, barátja és testvére a váradi püspök maga kezével.

Kivül: Tisztelendő Telegdi Miklós nagy-
prépost urnak, az esztergomi érseki egyház helytartójának és közbirájának, ami nagybe-
csült urunknak, barátunknak és testvérünknek.

Az a Báthory ur, kiről e levélben szó van, Báthory L. Miklós országbiró volt. Róla tudjuk, hogy katolikus maradt, a nyirbátori ferenc-
rendűeket pártolta, tehát a kath egyházi fel-
szereléseket nem akarta megsemmisíteni. Meg kell tehát nyugodnunk az ő ünnepies esküjében s elfogadnunk, hogy a váradi székesegyház kin-
cseiből mindössze egy ládára való jutott Ecsed várába s onnan Bornemissza Gergely váradi püspök kezébe is. Ebből mindössze 18 márká, azaz mintegy 4 kilogramm volt az ezüstnemű, tehát legfeljebb egy pár kehely és kereszt volt benne.

Mivel pedig tudjuk, hogy 1605 végén Mi-
káczy Miklós váradi püspök Boeckay hajduinak kezébe került, majd száműzetésbe ment, nem csodálkozhatunk rajta, ha az a kevés is, ami vá-
radi székesegyház kincseiből utóbb a váradi püspök kezébe jutott, megsemmisült.

Miért írja meg Bornemissza püspök a vá-

* Eredetije a nagyváradi I. sz. káptalan magán-
levéltárában, fasc. IX, nov. 23.

*) Századok. 1902. 403-11. II.

radi székesegyház kincseinek dolgát Telegdi Miklós esztergomi prépostnak?, holott annak látszólag semmiköze se volt hozzá, azt már régebben Bunyitay V. fejtette meg. Ő bizonyította be, hogy e Telegdi Miklós Várad szomszédságában Mező-Telegden született, a váradi nagyprepost, Kosvai István neveltette s így Telegdit nagyon erős kötelék fűzte Váradhoz.

III. Az újjáéledés korszakából.

Nagyváradot 1692 június 5-én visszafoglalták ugyan a töröktől, de 1693-ban és 1694-ben még végigsöpörték Biharmegye területét a tatárhadak. Ennélfogva minden bizonytalanságban volt 1699-ig a karlóczai békekötésig. Ekkor Benkovics Ágoston mindjárt alapítványt tett, hogy a jezsuiták legalább is két osztályu iskolát nyissanak a gyermekek nevelésére. De nem sokára 1703-ban bekövetkezett a Rákóczy-felkelés, és ami a váradiakra még nagyobb veszedelem volt az Olasz városrészek s vele a jezsuiták házának felégetése és lerombolása. 1711-ben vege lett a háborus állapotoknak, de akkor meg a bécsi haditanács, ez a fő-fő hatalom, olyan roppant felforgatást rendelt el Váradon, hogy annak hatását ma is érezzük. Kimondotta, hogy a vár körül mindent le kell rombolni, ott sík tér szerinte pomerium legyen, hogy a közeledő ellenségre messziről lehessen ágyuval löni.

Ezzel megint minden bizonytalanná vált Váradon, s hozzá még mennyi időre! Csak 1715-ben mérték a katonai földmérők a mai Szent László-teret és az odaforduló utcákat! Csak ekkor lehetett az új építkezéshez fogni. Eközben az iskolákat se lehetett megnyitni, mert nem volt biztos, ott maradhat-e, ahol megnyitják. Az ifjuság tehát tanítás nélkül volt.

E rettentő huzavona káros voltát legjobban látta és érezte a nagyváradi káptalan, mert ennek tagjai itt helyben bajlódtek, (a püspök gróf Csáky Imre távol lakott) s így nem csoda, hogy ők sürgették legjobban az iskolák megnyitását, amint az alábbi csupán magyar fordításban közölt levélből értesülünk:

Méltóságos és Főtisztelendő Uraim! Nagyrabecsült Pártfogóim!

Megkaptam e postás legénytől a tisztelendő káptalannak avégből írt levelét, hogy addig, míg a mi szerzeteseink közül a tagok legközelebbi elhelyezésekor valakit Váradra küldök, legalább egy világi mester vezetése alatt nyitassam meg Váradon az iskolákat.

Én azt hittem, hogy már az iskolák megnyitattak és az ifjuságot mind az ismeretekre, mind a jó erkölcsre már valóban tanítják, mert mindjárt a tisztelendő káptalan első levelének vétele után megparancsoltam ezt az előjáró atyának. De mivel most értesültem, hogy még most sincsenek ott iskolák, ma újra írok neki, hogy az iskolákat mihamarabb nyissa meg. Bizom benne, hogy meg is teszi.

Egyébként a váradi székházat a tisztelendő káptalan jóindulatába és kegyeibe ajánlom s különösen kérem, hogy valami alkalmas helyről gondoskodják, hogy a jövő novemberben a mi szerzetesünk ott taníthasson.

Szerzetesi szolgálataimat a tisztelendő káptalannak alázatosan ajánlva maradok

Bécsben 1717 május 8.

méltóságos és főtisztelendő Uraimnak hűség és szolgálatkész szolgálója

Dinarich István.

Kivül: Méltóságos és főtisztelendő uraimnak, nagyrabecsülendő pártfogóimnak az egész tisztelendő káptalannak Nagyváradon.

Ehhez még csak azt tesszük hozzá, hogy e Dinarich mint pecsétjéből kiteszik a jezsuiták osztrák-magyar részének prépostja volt s hogy a levelet május 14-én kapta meg a káptalan, tehát 6 nap alatt hozta le a postáslegény.

Egyébként beszél a levél maga, mennyire igyekezett az újjáéledt káptalan az ifjuság oktatását előmozdítani.

Glac Antal bucsuztatása.

Nagyvárad város törvényhatósága tegnap bucsuzott el volt érdemes főispánjától, Glac Antaltól. Négy éves főispáni működésének legjellemzőbb kritikája volt ez a bucsuzás, melyben őszinte részt vett a törvényhatóságnak minden tagja, bár a tagok többsége nem osztja Glacnak politikai hitvallását. A bucsuzás végén többen odakiáltották a távozó főispán után — A viszontlátásra!

Vajjon lesz-e még valaha Nagyváradnak tulipános, függetlenségi főispánja?!

A városi közgyűlés e kiemelkedő részéről tudósítunk a következő:

Rimler Károly bejelentette, hogy Glac Antal főispán távozása alkalmából bucsulevelet intézett Nagyvárad város törvényhatóságához. Indítványozza, hogy a törvényhatóság személyesen vegyen bucsut a volt főispántól s ezért egy küldöttség hívja meg Glac Antalt.

Az indítványt lelkesedéssel fogadták s Mezey Mihály, dr Moskovits József és dr Dóri Ferenc biz. tagokból állították össze a küldöttséget.

Zugó éljenzés és taps fogadta, mikor Glac Antal a terembe lépett s az óváció csak akkor szűnt meg, mikor a volt főispán a polgármester mellett helyet foglalt.

Ezután felolvasták a város törvényhatóságához intézett levelét Glac Antalnak, amelyben elbucsuzik a törvényhatósági bizottságtól s kéri, hogy tartsák meg további jó emlékeztükben.

A levél felolvasása után dr Hoványi Géza emelkedett szólásra s a következő beszédet mondotta:

Dr Hoványi Géza beszéde.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Méltóságos Uram!

Midőn a változott politikai viszonyok következtében Méltóságod főispáni állásáról lemondott és a személyes bucsu eszközésére kérésünk fojtan megjelent, mint a törvényhatósági bizottság egyik legrégebbi tagja és a Városi Kör megbízásából is, kívánok bucsut venni Méltóságodtól. Ez alkalommal a Városi Kör kitűzött céljának megfelelően, mellőzöm a politikát és kizárólag Méltóságodnak a város közügyeinek egyéb terén kifejtett működését tartom szemem előtt. (Élénk tetszés.) Ily szempontból megvilágítva Méltóságodnak működését, a legnagyobb melegséggel és rokonszenvvel kell a törvényhatóság minden egyes elfogatlan tagjának bucsut venni és elismeréssel adózni e terén kifejtett működéséért. (Éljenzés.) Mert hisz nem volt kulturális, jótékonyági, közgazdasági kérdés, hol állásának megfelelően, a vezetés és tényleges munkálkodásban ki nem vette volna a maga részét. Méltóságod egyéniségével a legkülönbözőbb politikai felfogással bíró egyéneket is képes volt közös munkálkodásra egyesíteni.

Midőn tehát állásáról való lemondása folytán most körünkben bucsuzás céljából megjelent, az általam vázolt terén kifejtett működéséért, őszinte köszönetet mondok és veszek bucsut.

Kívánom, hogy a Mindenható Isten Méltóságodat még sokáig éltesse. (Zugó éljenzés.)

Ezek után, tisztelt törvényhatóság, indítványozom, hogy a törvényhatóság bármely Glac Antal volt főispánnak a város érdekében kifejtett tevékenységét jegyzőkönyvbe jegyezze fel és hogy arcképét a tanácsterem részére festesse meg. (Hosszas éljenzés és taps.)

Élénk helyeslés és taps követte a beszédet.

Dr Adorján Emil a függetlenségi párthoz tartozó városatyák nevében vett bucsut a volt főispántól, a következő beszédben:

Tisztelt közgyűlés!

Midőn közel négy évvel ezelőtt Glac Antal ur ömeltósága a főispáni széket elfoglalta, mindnyájan éreztük, hogy nehéz feladatok hárulnak rá. Már maga az, hogy mint az új rendszer exponált képviselője jelent meg, kellett, hogy a régi rendszer évtizedeken át hozzászokott körökben idegenkedést keltsen. Még nehezebb feladat elé jutott akkor, mikor egyrészt a kormányhatalom érdekeit kellett képviselnie, másrészt egy autonóm törvényhatóságot vezetnie. Egy olyan törvényhatóságot, mint Nagyvárad, mely a polgárság különböző rétegeiből, a jellem, az érület, a gondolkodás különféle árnyalataiból alakulva, féltékenyen őrzi autonómiáját. (Ugy van! Élénk helyeslés!) És ma a bucsu pillanatában el kell ismerünk, hogy a távozó főispán ur e kényes és nehéz feladatnak korrektül és sikeresen tett eleget és autonómiánknak ő, aki maga is évtizedek óta lelkes híve a törvényhatóságok autonómiájának, mindig tisztelője volt. (Zajos helyeslés.) És ha vannak itt, akik a főispáni állásnak épen az autonómia szempontjából nem hívei, azoknak is azt kell mondaniok, hogy ha főispáni állásnak kell lenni, annak betöltője hasonló legyen Glac Antalhoz. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt, az odaadó, önzetlen tevékenységet sem, melyet ő méltósága a társadalmi, művészeti, kulturális, jótékonyági, közegészségügyi akciókban kifejtett, mindenütt előjárva a kötelességtudás tiszteletreméltó példájával. (Éljenzés.)

Négy év egy város életében egy perc csupán, de az a négy évi tevékenység, mely Glac Antal ur működésével kapcsolatos, maradandó értékű és megállapíthatjuk, hogy hozzájárult mindazon eszményi és gyakorlati győzelmek eléréséhez, melyek Nagyvárad város e korszakához fűződnek. (Zajos éljenzés és taps.)

Ezekből az indokokból mindenben hozzájárulok a tett indítványhoz úgy a magam, mint azon párt nevében, melynek érzelmeit tolmácsolni szerencsém van és azzal veszünk bucsut a távozó főispán urtól, hogy kérjük a változott körülmények között is tartsa meg e várost jóindulatában és szeretetében (zajos éljenzés) mint ahogy mi is: Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága és polgárai mindenkor tisztelettel és szeretettel fognak emlékezni Méltóságodra és közhasznu működésére. (Zajos éljenzés és taps.)

Midőn a tapsok lecsendesültek, Rimler Károly polgármester kimondotta a közgyűlés határozatát, amely szerint a törvényhatóság kimondja, hogy Glac Antal volt főispán érdemeit jegyzőkönyvében megőrökíti s tiszteletének, ragaszkodásának kifejezésül, arcképét a tanácsterem számára megfesteti.

Midőn a polgármester ezen határozatot fájó szívvél enuncialja a tisztikar nevében mond köszönetet a távozó főispánnak azon odaadó támogatásért és jóindulatért, amelyet a tisztikar mindég tapasztalt. Önzetlen munkásságának, a város érdekében kifejtett buzgó tevékenységnek emléket Nagyvárad város tisztikara szívében megőrzi örökre. (Éljenzés, élénk tetszés.)

Glac Antal bucsubeszéde.

Glac Antal mikor székéből telegyenest, nem jutott szóhoz a zugó taps és éljenzéstől.

Beszédét azzal kezdte, hogy legőszintébb hálával eltelve és férfiasága dacára nem szégyenli bevallani, meghatva áll azon a helyen, ahol évekig működött s a most elhangzott szavakért és indítványért egyszerű köszönetet mond, mivel ajka uem képes kifejezni azt, amit szíve érez, mert hite szerint, az elhangzott szavak a bizottsági tagok szívéből fakadtak. (Élénk: Ugy van! Taps.)

Négy éve, hogy itt megjelent szeretettel és bizalommal, szeretet és bizalom hozta ide ma, mikor főispáni székéből távozik. A megvá-

lás dacára azonban a legnagyobb szeretetet és odaadó barátságot otthagyja a törvényhatóság tagjainál. (Zajos éljenzés.) Ez él tovább is szívemben és lelkemben a törvényhatóság és a tisztikar iránt, mert mikor idejött, a törvényhatóság elfogulatlanul, önzetlen munkával támogatta őt s lehetővé tette, hogy ő esküjét beváltassa és kötelességét teljesíthesse. (Élénk tetszés, éljenzés.)

Fogadják hálóját és köszönetét s higgyék el, hogy e város minden polgára iránt a legigazabb szeretettel érez; engedjék meg, hogy élete utolsó lehetéig Nagyvárad város igaz barátja maradjon s hogy ha alkalma lesz, Nagyvárad javára munkálkodjék. Áldja meg az Isten Nagyvárad városát és annak minden egyes polgárát.

A meleg, szívből fakadt beszéde a törvényhatósági bizottság állva hallgatta végig s frenetikus tapssal és éljenzéssel kísérte.

Glac Antal a bizottsági tagok legtöbbszörrel kezét szorított s meleg óvációk között távozott a tereméből.

Politikai hírek.

Az új pártalakulás. Az új kormánypárt szombaton fog megalakulni. Nem a Nemzeti Társaskörben, hanem valamely más helyen, előreláthatólag a Vigadó nagytermében. Az új párt zöme a régi szabadelvűekből fog kikerülni, de fognak hozzá csatlakozni a többi pártokból is. Így az alkotmánypárt, mely feloszlását fogja kimondani, kevés kivétellel be fog lépni az új pártba. A többi pártokból a Ház feloszlása után fognak sokan a kormánypárt-hoz csatlakozni.

Andrássy elégedetlen az új helyzettel és nem akar Khuennel együtt politikát csinálni. Minthogy azonban pártjának nagy része Khuennhez akar csatlakozni. Andrássy egyelőre vissza akar vonulni.

Tisza István gróf magatartását illetőleg teljes erővel kész Khuenn vállalkozásában támogatni.

A Kossuth-pártban sok az ingadozó. Ennek a pártnak egyik szerepet vivő tagja azt mondta, hogy a Kossuth párt elpusztul Justh és Khuenn között, ha egyik, vagy a másik nem támogatja. Azért vagy kooperációba mennek Justhékkel, vagy pedig választási paktumot kötnek Khuennékkel.

Az új fiumei kormányzó. Héderváry miniszterelnököt meglátogatta Rosner Ervin báró és egy óráig tárgyaltak együtt. A tárgyalások a fiumei ügyekről szóltak. Ma Rosnert tartják Fiume új kormányzójának.

Bizalmatlanság a kormányban. Szatmár vármegye törvényhatósága tegnap közgyűlést tartott, melyen az új kormány leiratát is tárgyalták. A vármegye törvényhatósága bizalmatlanságot szavazott a kormányban.

Az alkotmány párt ülése. Az alkotmány párt tegnap este fél 8 órakor ülést tartott. Az ülést megelőzőleg egy előzetes tanácskozás volt, melyen gróf Tisza és Héderváry is megjelentek s a végrehajtó bizottság irányítását tárgyalták meg. A párt döntő értekezlete holnap lesz.

Az iglói választás. Megtörtént az iglói választás és *Bathány Pál* grófnak, a Justh-párti jelöltnek visszalépése folytán *Hieronym Károly* kereskedelmi miniszter egyhangulag lett a kerület képviselője.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap átesett a választások izgalmain s most a pályázók legnagyobb része ismét gazdagabb egy csalódással.

De a törvényhatósági bizottság tagjainak egy része is gazdagabb egy meglepetéssel és egy tapasztalattal.

Az irnoki állásra ugyanis pályázott tizenkét férfi, akik legtöbbje 3—12 évet töltött már csekély rapididjért Nagyvárad szolgálatában s nem egynek ezek közül érettségi, sőt jogi képesítése van, ezek mind olyan előnyök, amik reményt adnak a nyomoruságos rapididjért kinlódóknak, hogy majd csak bejutnak talán irnoknak; de az előnyök mellett van egy nagy hátrányok, hogy keresztények.

Igy azután ezek mind lemaradnak a választásnál s bejön az egyetlen gépirónó pályázó, aki a pályázók között az egyetlen zsidó.

A választás után egyesek azzal igyekeztek magukat vigasztalni, hogy hát hiába, terjed a *feminismus*. Pedig hát nagy tévedésben van, itt nem a feminismus győzött, hanem — a *semítismus*.

Különbén a közgyűlést ma folytatják.

A tegnapi gyűlésről a következő tudósítást adjuk:

Rimler Károly polgármester elnökölt. A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után előterjesztették a polgármester havi jelentését, amelynek főbb adatait már közöltük.

Megemlékezik még a jelentés *Wegner Ödön* haláláról.

Végül a következőket közli a polgármester:

Bártfai Glac Antal ur ő méltósága, főispáni állásától való megválása alkalmából 2 drb igen értékes «*Pietre News*» képet ajándékozott a városnak. Ez a két kép a késő nemzedékek előtt is hirdetői fogja közszerepében állott főispánunk művészetszeretetét és városunk iránt táplált jóindulatát. Ugyanezért kérem a tek. törvényhatósági Bizottságot, hogy a nagybecsű adományért jegyzőkönyvileg köszönetet szavazni s erről a nagylelkű adományozó átíratilag értesíteni méltóztassék.

A polgármester jelentését tudomásul vették és elfogadták.

Ezután *Glac Antal* volt főispántól vett bucsut a törvényhatóság, amelyről más helyen emlékezünk meg.

A választások.

Az ünnepélyes aktus lezajlása után a választásokra került a sor.

A kijelölt választmány visszavonult s a polgármester elnöklete alatt jó félórás tanácskozott a jelölések felett.

Az I. osztályu rendőrbiztosi állásra kijelöltettek: *Horváth Géza*, *Kemény L. Ignác* és ifj. *Mezey Mihály*.

A szavazatszedő küldöttség *Su yok István* elnöklete alatt dr *Hoványi Gyula* és dr *Váradi Ödön* tagokból alakult meg.

A szavazás nagy érdeklődés mellett folyt s nagy meglepetésre, még sem volt eredménye. Ugyanis beadott 106 szavazat s ebből úgy *Horváth Géza*, mint *Kemény Ignác* 53—53 szavazatot kapott, mire az elnököl polgármester új szavazást rendelt el.

Ez *Horváth Géza*nak hozta meg a győzelmet.

Beadott ugyanis a másodszori szavazásnál 107 szavazat s ebből kapott:

<i>Horváth Géza</i>	56,
<i>Kemény Ignác</i>	51

szavazatot s így 5 szótöbbséggel *Horváth Géza* választott meg I. oszt. rendőrbiztossá.

Az így megüresedett II. oszt. rendőrbiztosi állást töltötték be ezután.

Az állásra kijelöltettek: *Vadász József*, *Bodó László*, ifj. *Mezey Mihály*, *Mayercsik Ferenc*, *Szücs János* és *Nagy Lajos*.

Beadott 106 szavazat s ebből kapott:

<i>Vadász József</i>	49,
<i>Bodó László</i>	45,
<i>Szücs János</i>	9

szavazatot s így *Vadász József* választott meg II. oszt. rendőrbiztossá.

A *Vadász József* megválasztása folytán megüresedett irnoki állás betöltése következett. Kijelöltettek az összes pályázók.

A szavazás meglepetést hozott, amennyiben a 98 beadott szavazat közül a legtöbbet 46 szavazatot *Wallerstein Etelka* gépirónó kapta s így ő választott meg irnokká, a többi szavazatok megoszlottak a pályázók között.

A választások után a távozó miniszterek bucsuzó leveleit és az új miniszterek beköszöntőit egyszerűen tudomásul vették.

A polgári iskolák államosítása.

A városi tanács előterjesztést tett, hogy a községi polgári fiu- és leányiskola államosítása iránt felterjesztést intézzen a törvényhatóság a miniszterhez.

Sulyok István a város érdekében ellene van az államosításnak. A városok kötelessége a kulturális intézmények fentartása. A polgári iskolák fejlesztését a tanács nem megoldani, de megkerülni akarja. Az iskolák felajánlását már visszautasította az állam. A megoldás őszintesége nincs a javaslatban s ezért ellenzi a javaslatot. A városnak kötelessége iskolákról gondoskodni, még közköltő emeléssel is. Nemesebb célra nem hozhat a város áldozatot. Indítványozza, hogy utasítsák a tanácsot, hogy vegye fel a kormányval a tárgyalásokat, de ettől függetlenül gondoskodjék, hogy a jövő tanévre a polgári iskolák a szükséges osztályokkal látassék el.

Rimler Károly kijelenti, hogy a tanács a jövő tanévre gondoskodik a hiányokról. A fejlesztésre a magunk erejéből nem vagyunk képesek. A tanács csak felhatalmazást kér, hogy az állammal tárgyalásokat kezdhesen.

Hlatky Endre vázolja a mai állapotokat, mikor a növendéket elutasítják, mert nincs elég pénz rá. Ez türethetetlen állapot. Az állami iskola csak annyiba kerül a városnak, mert épület, felszerelést adni kell, míg ha a város állítja fel a szükséges osztályokat, az állam hozzájárul. Közköltőt is szívesen szavaz meg a célra.

Dr *Döry Ferenc* csatlakozik *Sulyok* indítványához.

Gábel Jakab indítványozza, hogy már most mondják ki, hogy a polgári leányiskolához öt tanítónői állást szervez a város s ezekhez kérjék az évi 1000—1000 kor. államsegélyt, de ezenkívül kérjék az iskola államosítást, hogy a jövőben ne legyen több kiadása a városnak a fejlesztéssel.

Hoványi Géza a tanács javaslatával szemben az iskolaszék azon határozatát pártolja, hogy az öt tanítónői állás szervezését már most mondják ki.

Dr *Thury László* az iskolaszék álláspontját védi.

A közgyűlés öt segédtanári állás rendszerezését határozta el.

Hat óra már elmúltán,

az interpellációkra

került a sor.

Dr *Löblé László* a váradvelencei Köröspart rendezését, *Weisz Lajos* a Szacsavay-utcai villamos vasut építését, a *Jókai utca* kinyitását és a polgári leányiskola felépítését sürgette.

Balogh Döme a bejelentési hivatal felállítását hozta szóba

Miskolczy Barna az Ezredévi Emlék-tér-

nek meghosszabbítását a Bunyitay-ligetig sürgette.

A polgármester által adott válaszokat tumásul vették.

Egyedül a Miskolczy Barna interpellációjára nem adott ezuttal választ a polgármester, hanem a jövő havi közgyűlésen adja meg az érdemleges választ.

Az ülés fél 7 órakor ért véget.

Ma folytatják.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Febr. 13. d. e. 11. A Kath. Kör. közgyűlése.
Febr. 25. d. u. 6. Kath. Kör. böjti estélye a kir. kath. jogakadémián.

Márc. 18. d. u. 6. Kath. Kör. böjti estélye a kir. kath. jogakadémián.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kör. záróünnepélye.

Az új bihari főispán.

A főispáni szék megüresedése alkalmával eleinte, amikor még nem volt ennyire kiélelt a helyzet, dr. Miskolczy Ferencet akarták a főispáni helyre kinevezni. Az alispán azonban akkor még nem volt hajlandó a főispánság elfogadására. Ezért nagyon erősen tartotta magát az a hír, hogy Markovits Manó érmi-hályfalvai főszolgabíró nyeri el a főispáni méltóságot. Most azonban úgy változott a helyzet, hogy a kombinációtól el kellett állani. — Dr. Beöthy László volt bihari főispán talán gróf Tisza István közbejárására hír szerint megtudta nyerni az alispánt a főispáni szék elfogadására. E hír azonban még nem biztos, mert Miskolczy Ferenc alispán nem akar belemenni egy nagy fáradsággal és kétes eredményekkel kecsegtető választási harcba.

Miskolczy Ferenc kombinálása mindazonáltal nem lenne elejtve, csak halasztást szenved az ügy. Ugyanis a választások tartamára és a Héderváry-kormány életére Szunyogh Szabolcs nagybirtokos van a főispáni helyre jelölve.

Szunyogh Szabolcs főispánsága alatt úgy remélik, hogy a helyzet tisztulni fog és akkor Miskolczy Ferenc sem fog vonakodni a díszes pozíció elfogadásától.

Ezek a kombinációk azonban nem bírnak oly pozitív alappal, hogy hitelt érdemlennék. Lehetséges ugyanis, hogy az első hír fog beteljesedni, hogy tudniillik Miskolczy mégis elfogadja a felajánlott széket. E hír megerősítésére hozzák fel az alispánnak mostani pesti útját. Ez az út azonban bár a belügyminiszteriumba vezet, mégis teljesen független a politikától, mert az alispán az építési alap léterítését és az alap költségvetésének jóváhagyását sürgeti meg a belügyminiszteriumban.

Késő éjjeli órákban nyert értesülésünk szerint Héderváry tizenkét új főispán kinevezése iránt tesz előterjesztést a királyhoz. A tizenkét főispánra vonatkozó iratokat felküldték a kabinetirodába. Az új főispáni kinevezések között van a bihari főispánság is. Héderváry Biharvármegye és Nagyvárad város főispánjává dr. Miskolczy Ferenc alispánt terjesztette fel. Miskolczy kinevezése a vasárnapi hivatalos lapban jelenik meg.

* **Ki lesz az alispán?** Tegnap híre futott a vármegyén, hogy dr. Miskolczy Ferenc alispán hajlandó elfogadni a főispáni széket és

kineveztetése már csak napok kérdése. E hírre természetesen önként következett az alispáni hely betöltésére irányuló kombináció. A megüresedő alispáni állásra már sokkal több aspiráns van, mint a főispáni székre. E helyre azonban legtöbb kilátása lehet Keszthelyi Zoltán jelenlegi megyei főjegyzőnek.

* **Egy másik aranymise.** *Bunyitay Virceve*, kinek aranymiséjéről lapunk főhelyén emlékezünk meg, egyházmegyénknek egy másik papja is ma tartja aranymiséjét. *Boglucz Sándor* ez, kit szintén félszázaddal ezelőtt 1864 febr. 11-én szentelt fel b. e. Szaniszló püspök. *Boglucz* sokáig Diószegnek volt ékezzavú papja, majd Erkeserűben lelkészkedett s 1890-ben nyugalomba vonult. De elég erősnek érezvén még magát a szolgálatra, Erdélyben jelentkezett s a mai napig Topánfalván hirdeti az igét. Annakidejében ország-szerte nagy port vert fel Beretvás vitézek című rapszodikus könyve, melyben a papok borotválkozására ellen kelt ki. Később azonban maga is megbarátkozott ezzel az egyházi szokással s alávetve magát a fejelemnek, buzgón szolgálva az egyház és hívei ügyét. Adja Isten, hogy sokáig legyen képes még működni Isten dicsőségére és a lelkek üdvére.

* **Népmissió.** Bodonospatakon január 30-tól febr. 6-ig bezárólag P. Botka János és P. Vaszary Kálmán lazarista atyák szent missiót tartottak, mikor is a hívek közül ezren járultak a bűnbánat szentségéhez. Ezen idő alatt naponként reggel 8, d. u. 2, este 6 órakor tartottak a lazarista atyák szent beszédeket. A nép lelkiéletére igen jó hatással volt a szent missió. Adja Isten, hogy az elhintett mag, kikelve, jól meggyökerezve erős fává növekedjék a hívek lelkében.

* **A tanító-egylet lyceumi előadásai.** A vármegyei általános Tanító-egyesület Központi Járásköre terebe vett, hogy városrészenként lyceumi előadásokat tart. Ezt az előadás-sorozatot a Rét városrészben kívánja megkezdeni a Réti Társaskör égíse alatt. Az előadások minden héten szombaton délután 6 órakor kezdődnek a széles-utcai községi elemi fiúiskola helyiségében.

Az előadások sorrendje: Február 12. Az állam és polgár. Kortsmáros László előadása. Február 19. A gyermeknevelés otthon a családi körben. Petrás János előadása. Március 5. A világegyetem kőbörői. Bodnár János előadása. Március 12. Kortsmáros László történelmi előadása. Március 19. Szabados Pál előadása a természettudományok köréből. Április 2. Horváth István előadása az irodalom köréből. Április 9. Bodnár János záró előadása.

* **Kövezés alá kerülő utcák.** A mérnöki hivatal tegnap terjesztette be azoknak az utcáknak a kimutatását, amelyek legközelebb kerülnek kövezés alá. Ezek az utcák a következők: Olasziban. Halász, Rét, Szt Anna, Schlauch tér. Ujsor felőli része, Káptalansor, Fűzes utcák. Ujváros. Hosszu, Rövid, Hentes, Holdvilág, Lovász, Huszárkaszárnya, Bethlen, Vitéz, Velencei, Kertész, Hid, Gyár, Malom, Nagy István, Francia, Csáky, Kommandans utcák. Külváros. Kápolna, Molnár, Ovoda, Gyöngytyúk, Vésor utcák. A főmérnök a névsor mellé költségvetést is csatolt. E szerint a kövezés 190.000 koronába kerül.

* **Katonai kinevezés.** A király dr. Berkovits René 37. gy. ezredbeli tartalékos segédorvost tartalékos főorvossá nevezte ki.

* **A városi jéggyár.** Kiss Dávid indítványt adott be a városhoz egy városi jéggyár felállítására végett. Az indítványra tegnap tette

meg jelentését a mérnöki hivatal. E szerint a városi jéggyár óriási pénzáldozatba kerülne a városnak és nem fizetné ki magát. A főmérnök nem javasolja a városi jéggyár létesítését.

* **A biharmegyei pénzügyi tisztviselők szövetsége** Nagyváradon f. hó 11-én pénteken este fél 7 órakor a Biharmegyei Takarékpénztár helyiségében választmányi gyűlést tart. Tekintettel a tárgyalandó ügyek kiváló fontosságára, kéretnek a t. választmányi tagok okvetlenül, teljes számban megjelenni. Markovits Sándor, elnök.

* **A Petőfi Társaság ülése.** A Petőfi-Társaság e hónap 13-án, vasárnap, délelőtt 11 órakor tartja meg februári ülését a Magyar Tudományos Akadémia emeleti termében. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Költemények Dutka Akos és Nadányi Zoltán vendégtől, bemutatja Sas Ede rendes tag. 2. Elbeszélés, irta és felolvassa: Bársony István rendes tag. 3. Költemény, irta és felolvassa: Koroda Pál rendes tag. 4. Ujkori csodatétel (novella, székfoglaló), irta és felolvassa: Pakots József rendes tag.

* **A király bizalmatlansága Khuen-Hédervárynak.** Ugy a városi kör, mint a függetlenségi párt városatyá tagjai nagy ügyességgel órákodtak attól, hogy a városi közgyűlésen a régi és új miniszterek leiratánál ne hangozzék el dicsőítő vagy becsmérlő szó s még a »bizalom« szó kiejtésétől is tartózkodtak. A macska és a forró kása meséjével azt hitték, elkerülik, hogy bármi is elhangozzék az kormányra a városháza dísztermében, a tegnapi közgyűlés alkalmából. Azonban még sem így történt, mert a városatyák határoznak és Király Zsigmond órá végéig — s a tilalom dacára is kiönti a szíve szándékát az új kormányra. Mikor a Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök beköszöntő levelét felolvasták, a javaslattal, hogy tudomásul veszik, lekiáltott a karzatról:

— Szavazzanak a kormánynak bizalmatlanságot!

Sokan bölintottak némán a fejükkel, de visszhangra nem lett a magashól jövő indítvány, hanem Király Zsigmondot levezette Zilahy Antal biztos.

* **Halálozások.** Özv. *Juricskay Rudolfiné* szül. Rózsa Julianna életének 87 ik évében a halotti szentségek felvétele után tegnap meghalt. A temetés szombat délelőtt fél 10 órakor lesz a Szaniszló-utcai gyászszobától. — *Halász Lajos* építő iparos életének 55 ik évében tegnap délelőtt hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után meghalt. A temetés szombaton reggel 9 órakor lesz a Párizs-utcai 24. sz. a. gyászszobától. — *Propper Sándorné* szül. Blágya Heléna tegnap viradóra életének 27 ik évében meghalt. Temetése ma délután 2 órakor lesz a Lakatos-utca 6. sz. háztól. — Özv. *Bogdán Józsefné* szül. Benei Mária 56 éves korában tegnap reggel 5 órakor rövid szenvedés után meghalt. A temetés holnap délután 3 órakor lesz a Körözs-utcai 46 ik sz. gyászszobától.

* **Pollacsek ékszeréi.** A Pollacsek-féle betörés alkalmával elvitt arany- és ezüstművek már mind a nagyváradai rendőrség kezében vannak. Délben jött meg Keeskemétről a távirati értesítés, hogy a Budapesten elfogott Gál Imre által elrejtett ékszerek is megkerültek. Gál Imrét és nejét a budapesti államrendőrség elfogta a nagyváradai rendőrkapitányi hivatal megkeresése folytán és átadta Bott és Vass nyomozó őrmestereknek, akik a nyomozás folytatása végett utaztak fel Budapestre. A nagyváradai detektívek Gál Imrét és nejét levitték Kecskemétre, ahol az általuk megjelölt helyen a ró-

mai katolikus egyház »Szentháromság temetőjében megtalálták az elásott ékszereket szám szerint 459 darabot. Bott és Vass derektivek Gál Imrével és nejével, valamint szerencsésen megkerített ékszerekkel már utban vannak Nagyvárad felé. Eleméry Ferenc tb. főkapitány Mester Lajost, Vad Károlynét, Mester Rózsát, Gál Istvánt és Bakonyzsegi Jánost ma délután átkísértette a kir. ügyészségre, mivel ezekkel szemben a nyomozás már teljes befejezést nyert. Gál Imrét és nejét azonban nyomozás folytatása céljából egyelőre a rendőrkapitányi hivatal fogja lezárva tartani.

* **Vetőmag beszerzése.** Mint értesülünk, új termésű lucernából az idén közel sincs annyi, a mennyi szükséges. Sok felől fognak azért olyat ajánlani, mely régi maggal és értéktelen Turkesztánival lesz keverve. Répamagból a szükségletnek alig termett egyharmad része. Hogy mi mindent fognak megpróbálni csiraképes, fajazonos répamag gyanánt eladni a gazdáknak, arról sokat lehetne írni. Ily körülmények között óriási fontossága van a védekezésnek, mely első sorban abból áll, hogy ne induljanak a látszólagos alacsony árak után, hanem ügyeljenek az áru minőségére. Ugyanis a magas árak minden esetre arra késztetnek egyes magelárusítókat, hogy régi, csiraképtelen mag hozzákeverésével alacsonyabbra szállítsák le az árt s így természetesen az értéket is, miáltal olcsóbb árakat szabhatnak. — Ezért ajánljuk, hogy gazdáink az idén a legmesszebbmenő garanciát kössék ki úgy gazdasági, mint kerti magvak bevásárlásánál s különösen a külföldi cégektől követeljék, hogy szavatoljanak a magyar mezőrendőrségi törvények szerint, különben nem lehet tőlük kártérítést kapni. Hogy azonban eleje vételessék a sok kellemetlenségeknek és súlyos károknak, legajánlatosabb hazai céget igénybe venni, mint p. o. a közkezdelt Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedését Budapesten, mely cég becsületben áll fenn már 36 éve és különben is be van igazolva, hogy a Mauthner-féle magvak a lejobbak és azokban még soha senki sem csalatkozott.

* **Találtak.** Egy női kőzításkát, egy sróthajtót, egy erszényt némi pénz tartalommal. Igazolva tulajdonosa átveheti a rendőrségen I. em. 7. sz. szobában.

* **Hódítani fog,** ha béli szükségletét cipő és fehérnemű cikkekben **REICHARD ÁRUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivatósabb kalapok és divatickek kaphatók.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szőlőudak, iskolák *jelsző csengő, telefon* berendezéseit, *radalámok, gázdaságok s szeszgyárak* részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhárítókat. — Raktáron tartok *villamos motorokat, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat*, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkek. — **Költségvetés** díjmentes. *tern Adolf*, villamos és légszész vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében február hó 9., 10., 11. és 12-én a következő érdekes mozgatóképű ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Vőlegény zavarban. 2. Hajógyártás. 3. Egy örült kalandja. 4. Belgrád. 5. Jövő detektívje. 6. Falusi levélhordó. 7. Védőangyal. — *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. — *Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van.* — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

A „Paletta“ kiállítása.

A főváros volt az első hely, hol legelőször bizonyult be, hogy a művészet és a közönség találkozásának hivatalos alkalmi elégtelenek; megalakultak tehát a Könyves Kálmán, Uránia, Eggenberger, Stephaneum stb. féle műintézetek, állandó képkiallítások számára.

Ilyen természetű műintézet a »Paletta« néven egész Délmagyarországban ismert szegedi műintézet is, amely Szegeden, Szabadkán és Zomborban rendezett tárlataival tanulmányt adta életrealitásának. Most nálunk mutatkozik be a »Paletta« válogatott anyaga, nívós kiállításával.

A kiállításon Nagy Sándor, Undi Karla, Joachim, Juhász Árpád, Szöri József, Tibor Ernő, Novák Sándor, Pásztor János stb. állítottak ki képeket, az egész kiállítást együtt elevevén, sokat ígérő fiatalos erő jellemzi, — minélfogva rászöglél a pusztá megtekintésnél messzebb menő méltánylásra.

A »Paletta« kiállításán vasárnap délelőtt nagy érdekességű matiné keretében nagy művészvársáért rendez a kiállítás rendezősege. Ez alkalommal árverésre kerül a kiállítás egész anyaga. Tekintve, hogy a tárlat értékes és változatos anyaga kitűnő alkalmat ad a művásárló közönségnek, hogy olcsó és értékes műtárgyakat szerezhessen, előre láthatóan nagy érdeklődés fog mutatkozni a kép akció iránt. Az árverés jövedelmének jelentékeny részét a kiállítás rendezősege a Biharmegyei nőegylet javára ajánlotta fel.

TÁVIRATOK.

Orosz—magyar barátság.

London, február 10. A Times-nek jelentik Pétervárról, hogy Oroszország és Ausztria és Magyarország nyilatkozatot fognak közzétenni, amelyben hozzájárulnak a következőkhöz: a statuskvó fönntartása, a törökországi új rend fönntartása és a Balkán államok szabad fejlődése. Franciaország és Németország teljesen hozzájárulnak ehhez a programhoz.

A Szajna egy métert áradt.

Páris, február 10. A Szajna ma ismét egy métert áradt. Több utca ismét víz alá került. A víz még mindég növekedni fog, minek következtében a városban nagy remület uralkodik.

Szerb kormányválság.

Belgrád, febr. 10. Megint kormányválság kitörése fenyeget. A válságot most az okozza, hogy a kormány tagjai között az adóreform miatt differenciák támadtak. Az új radikális miniszterek azt követelik, hogy az adóreformot, amellyel az adók jelentékeny felemelése járna, jövő évre halasszák el. Ezzel szemben a pénzügyminiszter ragaszkodik a javaslatnak azonnal való beterjesztéséhez és a radikális többség által való elfogadásához. Ha holnapig nem sikerül a meggyezés, akkor a kormányválság elkerülhetetlen.

Megölte az öröm,

Eperjes, február 10. Földváry József eperjesi római katolikus elemi iskolai tanítót a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a népnevelés tereén való buzgó működéseért igazgatótanítóvá léptette elő Földvári most értesült kinevezéséről és az öröm a különben is szívbjajos emberre oly hatással volt, szívszélhűdés érte és rövidesen meghalt. Felesége és két kiskorú árvája siratja.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Aida.
Péntek: Válgunk el.
Szombat: Aida.
Vasárnap délután: Tilos a csók. Este: Liliom. (Egy csirkefogó élete és halála. Molnár Ferenc szenzációs darabja.)

Molnár Ferenc Liliomjának bemutatója. Vasárnap este ritka irodalmi eseménye lesz az idei színházi szezonnak. Vasárnap este mutatják be a Szigligeti-színházban Molnár Ferenc szenzációs darabját, melynek a genialis író ezt az exotikus címet adta: Liliom, egy csirkefogó élete és halála. Molnár Ferenc a pesti csirkefogó életét, lelkét, a titkos érzéseit tárja fel ebben a darabban s annyi meglepő mélységét tárja fel az utcán nőtt ember lelkének, hogy a fővárosi kritika egyértelműen Molnár Ferenc egyik legértékesebb darabjának ismerte el a Liliom kalandos történetét. A darab Nagyváradon pompás szereposztásban és kiállításban kerül előadásra s a vasárnapi premier iránt már is óriási az érdeklődés.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, február 10.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1909. febr. 10.
Magyar arany járadék 4 száz. — 111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — 93.25

Magyar koronajáradék	— — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—	
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50	
Osztrák járadék papirban	— — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	97.25
Osztrák korona járadék	— — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	730.—
Magyar hitelrészvény	— — —	748.—
London vista	— — —	631.50

* **A kamara értesítése.** A magy. kir. szabadalmi hivatalnak 807—1910. sz. átiratára való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a hűtőipari nemzetközi egyesület Párisban 1908. évben megtartott első kongresszusáról szóló jelentését a m. kir. szabadalmi hivatal rendelkezésére bocsátotta s ezen jelentés tanulmányozása céljából, a magy. kir. szabadalmi hivatal könyvtárában (Budapest VIII., Erzsébet-körút 19.) az érdekeltek rendelkezésére áll. Nagyvárad, 1910 február hó 6. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula kir. kereskedelmi tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Igazságszolgáltatás.

A Haverda-pör.

A tanúk előszólításával nyitja meg a tárgyalást az elnök. Feltűnést kelt a tanúk sorában Jarmatzky Sándor dr. Haverda Mariska elvált férje.

Elnök: Rózsa István tanut nem látom. Ő mindig késve érkezik. Bizonyosan részeg.

Ügyész: Fontos körülményekre hívom fel a törvényszék figyelmét. A védők minden eszközzel Popper diszkreditálására törekedtek. Ujabbban hamis eskü vádját emelték ellene.

Bródy védő: Olyan tanu, aki egy hónappal később jelentkezik, hitelt nem érdemel. Ha azonban a törvényszék a Popper ügyet is kívánja tárgyalni, úgy tessék átalakulni s kérem Popper két nővérének beidézését.

Lengyel Zoltán: A perrand szerint az olyan tanu, akl bűnvádi vizsgálat alatt áll, elzárandó az eskütől. Indítványoztam az iratok beszerzését. Eismérem, hogy Popper ártatlan és korrekt ember, de szeret váltót hamisítani.

Dr. Bródy: Az az ügyési vád, hogy Poppernek megígérték, hogy vallomása után az ellene tett vádat visszavonják, már csak azért sem valószínű, mert hiszen a váltóhamisítás bírálatából üldözendő büntett.

Az ügyésznek a Popperre vonatkozó vádak megvizsgálása iránt tett indítványát a törvényszék, rövid tanácskozás után, elutasítja.

Lengyel Zoltán védő előterjesztést tesz, hogy a tárgyalás anyagát ne bővítsék, hogy a tárgyalást siettessék, de ha ez nem volna lehetséges, újabb budapesti tanuk beidézését kéri. Ezt a törvényszék nem fogadta el.

Ezután Frankl Sezsőt hallgatták ki, aki Haverdára enyhítő vallomást tett. Kihallgatták még Suszter Lajos házimestert és Ugró Gyula újpesti polgármestert. A két tanu kedvező vallomást tett Jánossyra.

Szökött rab elrojtói. Vakmerő módon szökött meg a múlt év júliusában Babel József az ügyészség fogházából, a megyeház oldalán levő falon átmászva s a megyeház udvarán keresztül elmenekülve. Babel József, Szeberényi József szobafestő lakására menekült, hol a Szeberényi házaspár sokáig rejtgette a szökött rabot, míg végre a rendőrség szorgos nyomozás után reá nem talált. A megszökött rab felett már hozott ítéletet a királyi törvényszék s tegnap a Szeberényi párra került a sor, kiket a törvényszék bűn palástolás címén 14 napi fogházra ítélte.

Haramiak a törvényszék előtt. Tegnap számunkban hosszabb cikkben emlékeztünk meg arról a nagyszabású törvényszéki tárgyalásról, mely már második napja tart Millye Gyula elnöklése mellett élénk érdeklődés mellett. Tegnap folytatták a tárgyalást s tovább hallgatták ki a sertetteket. A vádlottak, 10 marcona cigány, kik mintegy 36 rablást követtek el, még mindég tagadják a reájuk bizonyult rablások egyharmadrészét, míg a többit töredelmesen beismerik. Ítélet ma estére várható.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

B. K. Sajnálatainkra nem használhatjuk; ellenkezik lapunk irányával, melyet minden rovatban, tehát a tárcarovatban is következetesen keresztülvizünk. Egyébként jól van megírva s csak iránya miatt nem használhatjuk. Üdvözlét.

Dr. VUOSKICS GYULA.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én Sas palota Oláh hentesnél szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatú pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásárlás megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Megnyilt!

Savoy-

nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körút 16. sz.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája, 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában, Lift, Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgó-termek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor-tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut közlekedés az összes pályaudvarokkal.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak felhalmozva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás!

F. évi január 30-án megtartott rendes közgyűlésünk 2500 drb 400 korona névértékű új részvény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének kettő millió koronáról három millió koronára leendő felemelését határozta el.

Ezen 2500 drb. új részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak olyformán, hogy minden 2 drb. régi részvény után egy drb. új részvény, a közgyűlés által megállapított 440 korona árrban, részükre fentartatik. E vételárban már a bélyeg- és kiállítási díj bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után folyó évi január hó első napjától a befizetés napjáig 6 százalékos kamattal fizetendő, amennyiben az új részvényesek is már a folyó évi üzleteredményben részesülni fognak.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi március első napjáig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi joggyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek. Folyó évi március 1-én az elővételi jog megszűnik és a megmaradt részvények 450 korona árrban lesznek értékesítve.

A befizetések 1910. évi június 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi joggyakorlásánál részvényenként 40 korona befizetendő.

A közgyűlés által meghatározott vételárból, azaz részvényenként 440 koronából, 400 korona az alaptőkét illeti, a 40 korona felpénz pedig, a költségek levonása után, a tartalékalaphoz esatolandó.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adtnak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapított időben — az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10 §-ának a késedelmes befizetésre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad. 1910 január 30.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, hogy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig lecsökkentettem. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kényelenség áll a közönség rendelkezésére.

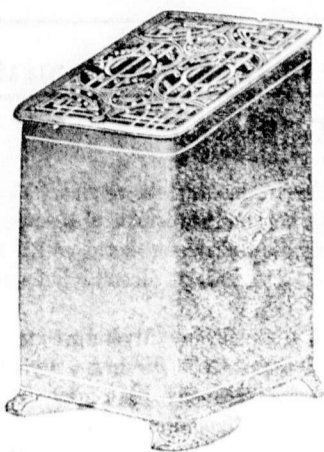
Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

== Kályha kiállítás ==

hosszanégo **METEOR** kályhákból, kályhatálcák, előtétek, faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb kivitelben. Valódi porosz fűtőszén

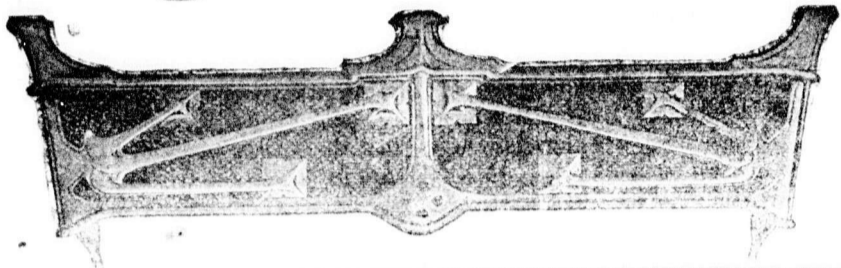
Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességű vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemű töltények raktára

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

S a izzólámpa **dbja 72 fillér,**

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Amennyi **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

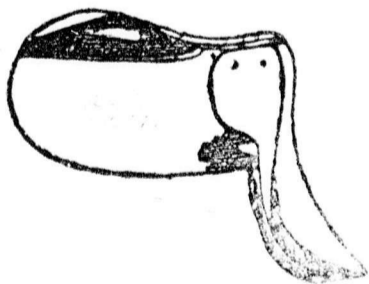
Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

LORINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér.

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Utazó Lőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tarsolyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermek kocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

